

■ **Obsah:**

- Cestovní náhrady v souvislosti s novým zákoníkem práce
- DPH při platbě předem a případné změně sazby

■ **Cestovní náhrady v souvislosti s novým zákoníkem práce**

- účinnost od 1.1.2007 (pokud vláda a parlament ČR do té doby nerozhodne jinak)

Část sedmá (§ 151 a násl.) nového zákoníku práce č. 262/2006 Sb. upravuje náhrady výdajů poskytovaných zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce, zejména se jedná o cestovní náhrady. I když mnoho ze zažitých principů dosud platných pro poskytování cestovních náhrad zůstává nezměněno, je nutné se nejprve seznámit s filozofií nového zákoníku práce pro poskytování cestovních náhrad.

Cestovními výdaji, za které poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci cestovní náhrady, se rozumí výdaje, které vzniknou zaměstnanci při:

- pracovní cestě (§ 42),
- cestě mimo pravidelné pracoviště,
- cestě v souvislosti s mimořádným výkonem práce mimo rozvrh směn v místě výkonu práce nebo pravidelného pracoviště,
- přeložení (§ 43),
- přijetí do zaměstnání v pracovním poměru,
- výkonu práce v zahraničí.

Pro cestovní náhrady poskytované zaměstnancům, kteří konají pro zaměstnavatele práci na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr upravuje speciálně § 155 nového zákoníku práce.

Poskytování cestovních náhrad je upraveno zvlášť pro podnikatelskou a nepodnikatelskou sféru. Nepodnikatelská sféra je definována jako zaměstnavatelé, kteří jsou státem, územním samosprávným celkem, státním fondem, příspěvkovou organizací, jejíž náklady na platy a odměny za pracovní pohotovost jsou plně zabezpečovány z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele nebo z úhrad podle zvláštních právních předpisů nebo školskou právnickou osobou zřízenou podle školského zákona.

Úprava cestovních náhrad v nepodnikatelské sféře je řešena tak, že jsou stanoveny pouze odchylky od úpravy platné pro podnikatelskou sféru. Např. tedy poskytování cestovních náhrad za použití vozidla zaměstnance je v obou sférách stejné, ale pro poskytování stravného platí pro nepodnikatelskou sféru odchylná úprava.

Některá ustanovení jsou pro obě sféry společná, např. obsah paušální náhrady nákladů, poskytování záloh.

Ačkoli nový zákoník diferencuje mezi pracovní cestou a cestou mimo pravidelné pracoviště, z hlediska cestovních náhrad za obě náleží cestovní náhrady. Pro účely poskytování cestovních náhrad se také obě cesty považují za pracovní cesty (§ 156 odst. 2 nového zákoníku práce).

Cestovní náhrady podle § 156 odst. 1 nového zákoníku práce, jsou náhrady:

- a) jízdních výdajů,
- b) jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny,
- c) výdajů za ubytování
- d) zvýšených stravovacích výdajů („stravné“)
- e) nutných vedlejších výdajů.

Podle § 156 odst. 3 může zaměstnavatel poskytovat i další náhrady výdajů, tyto se však nepovažují za cestovní náhrady.

Náhrada jízdních výdajů je upravena v § 157 a násl. nového zákoníku práce. V prvním odstavci § 157 je upravena náhrada jízdních výdajů za použití určeného hromadného dopravního prostředku dálkové přepravy a taxislužby – poskytuje se v příkázané výši.

V druhém odstavci § 157 je upravena náhrada jízdních výdajů v případech, kdy zaměstnanec se souhlasem zaměstnavatele použije místo určeného hromadného dopravního prostředku dálkové přepravy jiný dopravní prostředek, včetně silničního motorového vozidla, s výjimkou vozidla poskytnutého zaměstnavatelem – poskytuje se ve výši odpovídající ceně jízdného za určený hromadný dopravní prostředek.

Ve třetím odstavci § 157 je upravena náhrada jízdních výdajů v případech, kdy zaměstnanec na žádost zaměstnavatele použije silniční motorové vozidlo, s výjimkou vozidla poskytnutého zaměstnavatelem – poskytuje se za každý 1 km jízdy základní náhrada a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu.

Důležitou změnou oproti minulému stavu je znění zákona, kdy se cestovní náhrady za použití vozidla zaměstnance nevyplácejí v případě, kdy se takto zaměstnavatel se zaměstnancem dohodl, ale v případech, kdy zaměstnavatel zaměstnance požádal.

Ostatní úprava cestovních náhrad za použití vozidla zaměstnance je v principu shodná a úpravou dle stávajícího zákona o cestovních náhradách.

- sazba základní náhrady za 1 km jízdy činí u osobních silničních motorových vozidel nejméně 3,80 Kč (§ 157 odst. 4 písm. b),
- náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu určí zaměstnavatel násobkem ceny pohonné hmoty a množství spotřebované pohonné hmoty (§ 158 odst. 2). V principu se proti stávající úpravě cestovních náhrad za použití silničních motorových vozidel skutečně nic nemění, ale v mnohých důležitých detailech nalézáme úpravu docela značně odchylnou:
- Při použití přívěsu k silničnímu motorovému vozidlu zaměstnavatel sazbu základní náhrady za 1 km jízdy zvýší **nejméně o 15%** (podle současné úpravy se sazba zvyšuje **až o 15%**)
- Sazbu základní náhrady u nákladních automobilů, autobusů nebo traktorů zaměstnavatel poskytne zaměstnanci **nejméně** ve dvojnásobné výši než je stanovena pro osobní silniční motorová vozidla (podle současné úpravy se určuje **dohodou**).
- Cenu pohonné hmoty prokazuje zaměstnanec dokladem o nákupu, ze kterého je patrná souvislost s pracovní cestou. Prokazuje-li zaměstnanec cenu pohonné hmoty více doklady o jejím nákupu, ze kterých je patrná souvislost s pracovní cestou, vypočítá se cena pohonné hmoty pro určení výše náhrady aritmetickým průměrem zaměstnancem prokázaných cen. Současná úprava neřeší způsob prokazování cen pohonných hmot.
- Při určení spotřeby pohonné hmoty použije zaměstnavatel údaj o spotřebě pro kombinovaný provoz podle norem Evropských společenství. Není-li tento údaj v technickém průkazu uveden, vypočítá zaměstnavatel spotřebu pohonné hmoty vozidla aritmetickým průměrem z údajů uvedených v technickém průkazu. Současná úprava zná způsob stanovení průměrné spotřeby pouze podle druhé věty.

Pokud jde o stravné, podle §163 nového zákoníku práce č. 262/2006 Sb. platí tento základní princip:

1. Za každý kalendářní den pracovní cesty poskytne zaměstnavatel zaměstnanci stravné **nejméně** ve výši

- 58 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- 88 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hod, nejdéle však 18 hodin,
- 138 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Tato výše stravného se mění v závislosti na vývoji cen prováděcím právním předpisem vydaným podle § 189. Důležité v této souvislosti je slovo **nejméně**, zaměstnavatel může poskytovat stravné i libovolně vyšší, to má však za následek vyšší zdanění pro zaměstnance i zaměstnavatele.

Z daňového hlediska (nezdanitelnost příjmu u zaměstnance dle § 6 odst. 7 písm. a) a daňová uznatelnost u zaměstnavatele dle § 24 odst. 2 písm. zh) je však i u podnikatelské sféry rozhodující sazba stravného pro nepodnikatelskou sféru, kde je stravné upraveno v § 176 následovně:

1. Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci za každý kalendářní den pracovní cesty stravné ve výši

- a) 58 Kč až 69 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- b) 88 Kč až 106 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejvýše však 18 hodin.
- c) 138 Kč až 165 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Tato výše stravného se mění v závislosti na vývoji cen prováděcím právním předpisem vydaných podle § 189.

Další odchylky v úpravě stravného nalezneme, např. v § 163 je určen způsob a maximální výše krácení stravného z důvodu poskytnutí snídaně, oběda či večeře (musí být zaměstnavatelem určeno před vysláním na pracovní cestu):

2. Bylo-li zaměstnanci během pracovní cesty poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda nebo večeře, na které zaměstnanec finančně nepřispíval, je zaměstnavatel oprávněn za každé uvedené jídlo stravné krátit až o hodnotu

- a) 70 % stravného, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- b) 35 % stravného, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
- c) 25 % stravného, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Dále je např. možno sčítat délku pracovní cesty ze dvou kalendářních dnů, je-li to pro zaměstnance výhodnější.

Pokud jde o zahraniční pracovní cesty, tak např. náhrada za spotřebované pohonné hmoty nepočítá s dlouhá léta uplatňovanými 350 km ujetými v zahraničí za náhrady jako v případě nákupu pohonných hmot v ČR. I u zahraničního stravného (§ 170) dochází k určité koncepční změně. Stejně jako dosud bude Ministerstvo financí vyhlašovat sazby zahraničního stravného (§ 189), avšak zaměstnavatel může tuto sazbu snížit až na 75 % (u kohokoliv), resp. na 50 % (u členů posádek plavidel vnitrozemské plavby) anebo libovolně zvýšit. Z daňového hlediska pro zahraniční stravné je však opět závazné stravné pro nepodnikatelskou sféru, tj. stravné stanovené prováděcím předpisem. Pro podnikatelskou i nepodnikatelskou sféru zůstal také zachován princip kapesného ve výši 40 % stravného.

■ Informace k uplatnění DPH při platbě předem a případné změně sazby

Podle platného zákona o DPH v případě, že osoba (plátce DPH), která uskutečňuje zdanitelné plnění (dodání zboží, poskytnutí služby nebo převod nemovitosti), přijme od osoby, pro kterou zdanitelné plnění uskutečňuje, platbu předem (zálohu, částečnou nebo plnou úhradu sjednané částky) před uskutečněním zdanitelného plnění (před dodáním zboží, poskytnutím služby nebo před převodem nemovitosti), je povinna z této přijaté platby přiznat daň. Tato daň se uplatňuje ve výši sazby daně odpovídající sazbě platné ke dni povinnosti přiznat daň, tj. ke dni přijetí platby.

K datu uskutečnění zdanitelného plnění je pak plátce povinen přiznat daň pouze z rozdílu mezi celkovým základem daně (sjednanou částkou) a přijatou platbou (zálohou), nikoliv z celé sjednané částky, a to daň ve výši odpovídající sazbě daně platné k tomuto dni.

Dojde-li v období od přijetí platby a datem uskutečnění zdanitelného plnění ke změně výše sazby daně platné pro konkrétní zdanitelné plnění (např. i u poskytnutí stavebních

ALFERY
Audit Tax & Legal Services

NEWS číslo 5/2006

a montážních prací, při dodání stavby nebo při převodu stavby), k datu uskutečnění zdanitelného plnění podléhá změněné sazbě daně pouze rozdíl mezi sjednanou částkou za zdanitelné plnění a přijatou platbou (případně platbami), ze které byla již daň přiznána podle původní sazby daně.

Např. plátce OPH poskytuje služby, pro které platí snížená sazba daně, osobě, se kterou má sjednanu částku za služby 1,5 mil. Kč. Plátce přijme postupně zálohy ve výši 1 mil. Kč do data 31.12.200x. do kterého platí pro poskytované služby snížená sazba daně (5%) a z těchto přijatých plateb přizná daň odpovídající sazbě 5 %. K 1.1. následujícího roku dojde ke změně sazby daně např. z 5% na 19% a k 30.6. tohoto roku se uskuteční zdanitelné plnění (poskytnutí služeb). Daň ve výši nově platné sazby daně (19%) se uplatní z rozdílu sjednané částky za služby a z částky odpovídající přijatým platbám (zálohám), tj. z částky 500 tis. Kč (1 500 000 mínus 1 000 000 Kč).

Upozornění: Výše uvedené informace mají pouze obecný informativní charakter a nejsou komplexním vyčerpáním zmíněných témat. Jejich účelem je pouze upozornit na nejzávažnější body novelizací a změn. Jakékoliv nároky na odškodnění za kroky podniknuté na základě těchto informací nebudou akceptovány. Použijete-li informace v tomto materiálu obsažené, budete tak činit pouze na vlastní riziko a odpovědnost.

Informace z tohoto materiálu prosím neužívejte jako základ pro konkrétní rozhodnutí a využijte vždy našich profesionálních služeb kvalifikovaných odborníků.